MINISTERSTWO INFORMACJI
I DOKUMENTACJI

P Ciołkosz

KOMUNIKAT RADIOWY Z DNIA o12 I, 1942
poranny

I

Dotyczące Polski.

SCHENEKTADY /U.S.A./ po angielsku, 11 I, g.14.00

Anglicy oddali hołd żołnierzowi polskiemu: donoszą z Londynu, że szereg wojskowych polskich przedstawionych zostało do odznaczeń angielskich

Donoszą z Melbourne, iż 300 Polaków walczyć będzie w armii australijskiej. Zgłosili się oni na ochotnika w związku z ogłoszeniem przed kilku dniami, iż obywatele państw zaprzyjaźnionych mogą wstępować do wojsk australijskich.

SCHENEKTADY po francusku, 10 I, g.19.15

Podajemy wiadomość o dużym znaczeniu: premier Polski gen. Sikorski oświadczył po powrocie z Rosji, że Niemcy zbliżają się do klęski i wyraził przypuszczenie, że w najlepszym razie zatrzymają się nie bliżej jak 480 km na zachód od Moskwy. Generał dodał, że wedłu jego informacyj Niemcy stracili w Rosji 12 dywizyj pancernych.

BOSTON po polsku, 9 I, g.19.45

Prezydent Roosevelt ogłosił orędzie w którym, składając hołd obrońcom wyspy Wake , stwierdza, iż bohaterstwo ich porównać można niemal z obroną Westerplatte.

Amb. Ciechanowski udzielił w New Yorku wywiadu prasowego, w którym stwierdził, że program zbrojeń amerykańskich przyczynia się do podniesienia ducha w krajach okupowanych, i zakomunikował, że w Rosji powstaje sześć do siedmiu dywizyj polskich, przyczym jedna jest już całkowicie wyekwipowana. Marynarze i lotnicy polscy wysłani będą z Rosji do Anglji. Dwie dywizje przydzielone będą do wojsk angielskich na Bliskim Wschodzie.

Z inicjatywy min. Stańczyka utworzone zostało studium w celu badania zagadnień odbudowy krajów, które ucierpiały na skutek działań wojennych. Do komitetu studiów należą przedstawiciele Polski, Czechosłowacji, Jugosławji i Grecji. Prezesem został przedstawiciel Jugosławji Kasanovic , zaś vice-prezesem Jan Masaryk.

MOSKWA po polsku, 10, I, g.16.15

Streszczenie przemówienia Edena w Izbie Gmin. M.in. podkreślono ustęp o podróży gen. Sikorskiego do Rosji.

Krakauer Zg. donosi, że w myśl dekretu Goeringa z 1 XI, 1939 czynny jest urząd specjalny dla rejestracji i rozdawnictwa majątku państwa Polskiego lub obywateli polskich. Urząd ten przekazuje skonfiskowane majątki kolonistom niemieckim. W ten sposób odebrano Polakom większość przedsiębiorstw przemysłowych. Według dziennika większość drobnych firm i warsztatów rzemieślniczych została zamknięta.

MOSKWA po rosyjsku, 9 I, g. 18.30

Osoby, które opuściły Warszawę w listopadzie 1941 opowiadają o okrucieństwach, popełnianych przez Niemców. Ludożercy faszystowscy dążą w pierwszym rzędzie do zniszczenia elementów , zdolnych do stawiania oporu. W tym celu dokonywane są obławy uliczne; mężczyźni od 12 do lat kierowani są do obozów koncentracyjnych , a stąd do obozów pracy w Niemczech i Polsce. Z obozów tych nikt nie wraca z wyjątkiem tych, którzy całkowicie stracili zdolność do pracy.

W nocy Niemcy rewidują mieszkania, zabierając wszystko co się da, przedewszystkim artykuły żywnościowe. Pod względem aprowizacyjnym sytuacja w Polsce jest bardzo ciężka; Polacy ryzykując życiem udają się na wieś - wyjazd bez zezwoleń jest zakazany - w celu wymiany kosztowności na żywność.

Szczególnie wielka śmiertelność panuje wśród Żydów, których zwłoki chowane są razem setkami. Racje chleba dla Żydów wynoszą dziennie zaledwo 60 gr.

Bardzo czynne są organizacje niepodległościowe. Niszczą one tory kolejowe i środki łączności oraz zabijają Niemców, chodzących

pojedyńczo.

"RADIOSTACJA IM. T. KOSCIUSZKI" po polsku, 9 I, g.18.55
Mniejszość niemiecka w Polsce traktowana była w sposób bardzo łagodny. W czasie wojny polsko-niemieckiej Niemcy polscy stanęli przeciw Polakom, odpłacając haniebną zdradą za polską dobroć. Spotka ich za to po wojnie surowa kara; będą zniszczeni doszczętnie , tak jak hitleryzm.
Ostatnie przemówienie Roosevelta dowodzi, że produkcja amerykańska doprowadzi do takich warunków walki, że państwa Osi będą całkowicie zdruzgotane. Pomni na przemówienie Roosevelta Polacy winni już teraz uderzać śmiało i bez litości na Niemców.

WEICHSELSENDER po polsku, 10, I, g.10.00
W Stanisławowie, Drohobyczu, Tarnopolu, Złoczowie, Rawie Ruskiej i Samborze utworzono oddziały Polskiego Komitetu Społecznego, w Galicji.

Osoby, pragnące otrzymać pomoc lekarską i upoważnione do tego mogą się zwracać do Polskiego Czerwonego Krzyża, ośrodków zdrowia Polskiego Komitetu Społecznego, zaś w wypadkach wyjątkowych w stacjach pierwszej pomocy.
Osoby powyżej lat 15 , a zamieszkałe w Gen. Gub. winny być obecnie w posiadaniu dowodów tożsamości, zaopatrzonych w fotografję.

BRATYSŁAWA po słowacku, 9 I, g.18.00
Słowacka Izba Handlowa zawiadamia eksporterów i importerów, że słowackie ministerstwo komunikacji rozszerzyło obrót towarowy Słowacji na Gen. Gub., a to od 1 stycznia 1942.

DEUTSCHLANDSENDER po niemiecku, 9 I, g.13.00
Prezydjum policji w Wiedniu ogłasza:pasażerowie expresu D117, który 30 XII, 1941 o g.23.25 odszedł z dworca Wschodniego w Wiedniu do Krakowa oraz expresu D118, który odszedł z Krakowa do Wiednia 31 XII o g.20.25, a zwłaszcza ci, którzy jechali w wozach sypialnych, wezwani są do niezwłocznego podania listownie swych adresów. Prezydjum policji w Wiedniu dla udzielenia ważnych informacyj.

II.

Z najważniejszych spraw światowych.

ROZGŁOSNIE AMERYKANSKIE 11 I
/Schenektady, g.14.00 i 19.15 , NBC, g.16.30 i 18.00/
W New Yorku odebrano audycję z Niemiec , nakazującą wysyłanie ciepłych rzeczy bezpośrednio na front i nie oddawanie ich organizacjom partyjnym. Jak się okazuje większość rzeczy , dostarczonych tym organizacjom nie została wysłana na front, lecz do różnych zakładów.
Według wiarygodnych informacyj wysoce prawdopodobnem jest usunięcie szeregu generałów niemieckich na froncie wschodnim. Czterech lub pięciu już podobno usunięto. Nie wiadomo też gdzie się znajdują, lecz nie na froncie wschodnim, von Bock, von Leeb, von Rundstedt i Guderian.
Radio Budapeszt ogłosiło, iż na okupowanych terytorjach sowieckich szaleją różnego rodzaju epidemje , przyczym brak jest najprymitywniejszych środków leczniczych.
Szef prasowy Rzeszy Dietrich oświadczył, iż sytuacja wojsk niemiecko-włoskich w Libji jest poważna, zaś operacje weszły w fazę krytyczną.
Urząd produkcji wojennej /OPM/ ogłasza, iż według opinji znawców Niemcy osiągnęli w r. 1941 szczyt swej produkcji wojennej przy wydatkach 20-25 miljardów dolarów, najwyższe możliwości produkcji włoskiej wynoszą 2 miljardy zaś japońskiej 3 1/2 miljarda. W ten sposób maksymalne możliwości wszystkich państw Osi nie przekraczają 30 miljardów, podczas, gdy Stanów Zjednoczonych i ich aljantów wyniosą w tym roku 90 miljardów.
Kierownicy największych zakładów , zainteresowanych w produkcji wojennej , jak General Motors, U.S. Steel, General Electric i innych, stwierdzają zgodnie, że zakreślony przez Roosevelta program może być i będzie z łatwością , ewentualnie z nadwyżką, zrealizowany. Kierownik największych zakładów produkcji opon i dętek stwierdza, iż Stany już prześcignę-

ły Niemców na polu produkcji kauczuku syntetycznego; Stany z łatwością dojdą w tym roku do produkowania 70 tys. tonn sztucznego surowca, podczas gdy Niemcy nie mogą wytworzyć więcej niż 20 tys. tonn rocznie.

W Tokio ogłoszono zwiększenie podatku dochodowego o 30%.

Bawiący w Sztokholmie fiński minister spraw społecznych, stwierdził, że ze względu na trudności transportowe Finlandja nie może wysłać do Szwecji więcej niż 1000dzieci tygodniowo, jakkolwiek Szwecja gotowa jest przyjąć tygodniowo 2 tysiące dzieci.

Marynarka Wolnych Francuzów , która na początku liczyła 20 okrętów wojennych i 20 statków handlowych, ma obecnie 40 okrętów wojennych i 125 statków handlowych.

Mjr. Eliot podkreśla , że słabą stroną Japończyków jest niezmiernie wydłużanie linji komunikacyjnych, które narażone są na łatwe przerwanie; Japończycy atakują na Malajach nie licząc się ze stratami, głównie z obawy zagrożenia flankowego lub od tyłu. Szczególnie niebezpieczne jest dla Japończyków gromadzenie w Burmie,wzdłuż granicy Siamu, wojsk brytyjskich i chińskich. Anglicy dysponują tam znakomitymi oddziałami wojsk tubylczych, doskonale orjentujących się w terenie.

Uwaga: NBC nadała 11 I , o g.15.00audycję złożoną z utworów Dworzaka, poprzedzoną zapowiedzią, iż audycja ta nadana zostanie "ku czci narodu, biorącego udział w tworzeniu historji ,narodu, który zawsze w swych dziejach stał po stronie wolności i demokracji."

BERLIN po francusku, 11 I, g.19.00

Do Trypolisu przybyły posiłki wojsk Osi, a ponadto nie jest wykluczona możliwość desantu w Libji, przy udziale floty włoskiej. W Londynie po wstępnych nadziejach na łatwe zwycięstwo, nastąpiło przygnębienie.

KRAKÓW, po polsku, 9 I, g.17.05

Prasa japońska ostrzega Związek Radziecki, podkreślając, iż Japonja wymaga ścisłego przestrzegania postanowień paktu neutralności . Japończykom wiadomo, iż na terenie Chin odbyły się rozmowy sztabowe anglo-chińsko-sowieckie.

TOKIO po angielsku, 9 I, g.20.00

Arcybiskup Manili, dr.A.Doherty i biskup Laguialda, przedstawiciel papieski na Filipinach, oświadczyli serdeczną gotowość współpracy z armją japońską dla utworzenia nowego ładu we Wschodniej Azji. Arcybiskup Doherty wezwał równocześnie wszystkich katolików na Filipinach, by powstrzymali się od jakichkolwiek kroków wrogich wobec Japonji.

ANKARA po turecku

Lo.I, g19.15 - Prasa niemiecka w związku z wizytą Ribbentropa w Budapeszcie twierdzi, że nietylko państwa sprzymierzone z Niemcami cieszą się pełną niepodległością, lecz także i kraje okupowane.

9 I, g.19.15 - Z Rangunu nadeszła niezwykle ciekawa wiadomość, że tysiące kulisów chińskich gorączkowo pracuje przy budowie kolei Hunańskiej, która po wykończeniu pozwoli na znaczne zwiększenie dostaw dla Chin, idących dziś głównie z Ameryki.- Biorąc pod uwagę, ogłoszoną przez Anglików cyfrę jeńców, przyjąć trzeba, że conajmniej trzy czwarte armji Rommela ocalało. Ponieważ Anglicy będą musieli pozostawić znaczne siły dla ochrony Cyrenaiki przed możliwością desantu, a także dla działań w rejonie Sollumu, kampanja o Trypolitanję będzie prawdopodobnie bardzo ciężką.

ALGIER po francusku, 10 I, g.9.00

Kokumin Szimbun stwierdza, że gdy Japończycy zajmą Singapore, będą mieć kontrolę nad całym południowym Pacyfikiem, a wówczas rozpocznie się wojna o Wielką Azję. Wówczas też trzeba będzie poważnie rozważyć atak na terytorjum amerykańskie.

BUKARESZT po rumuńsku, 9 I, g.21.00

Gayda stwierdza, że cyfry Roosevelta mają na celu tylko dodanie otuchy opinji Stanów i wywarcie wrażenia na państwa Ameryki Południowej. Nie jest żadną tajemnicą, że łączna produkcja Niemiec, Włoch i Japonji wynosi dziś 6 - 7 tys. samolotów miesięcznie; a należy też pamiętać, że Japończycy położyli już ręce na surowcach Azji Wschodniej.

LAHTI po fińsku, 10 I, g.21.00
Jest rzeczą prawdopodobną, że flota amerykańska wyruszyła drogą południową w kierunku Australji. Są też dane do przypuszczenia, że Anglicy wysłali z morza Śródziemnego na Daleki Wschód kilka wielkich jednostek. Jest więc zupełnie możliwem, iż obrano Port Darwin i Surabayę za bazy dla koncentracyj flot anglo-saskich. Flota japońska ostatnio nigdzie się nie ukazywała. Jest możliwem, że wysłano ją na południe dla przeszkodzenia przybyciu flot anglo-saskich. Zdaje się, że wkrótce usłyszymy o akcji morskiej o niebywałych dotąd rozmiarach.

MOSKWA po rosyjsku, 10 I, g.1:00
Korespondent Overseas News w Ankarze donosi z kół dobrze poinformowanych, iż Hitler polecił Gestapo zwiększenie nadzoru nad Georingiem. Gestapo ma informacje, iż Goering odbył prywatne narady z wyższymi oficerami niemieckimi, a co więcej, wiedział on o zamachu planowanym na Hitlera na froncie wschodnim.

III

Ogólne

KRAKÓW po polsku, 9 I, g.17.05
Anglosasi łudzą się, że skoro bolszewicy pozwolili na odprawianie nabożeństw, to znaczy, że zmienili całkowicie swój stosunek do religji. Wszelkie takie nadzieje są bez podstaw realnych.
Cyfry Roosevelta są najzwyklejszą fantazją.

WEICHSELSENDER po rosyjsku, 10, I, g.23.15
Wojska niemieckie zajęły silnie ufortyfikowane pozycje i w tym celu gdzieniegdzie cofnęły się, najwyżej o jeden dzień marszu. Armja czerwona szturmując te pozycje, wyczerpuje się, zaś Niemcy uderzą na wiosnę by zadać jej ostateczny cios.
Mimo przechwałek propagandy sowieckiej, minęły już wszelkie terminy, wyznaczane dla oswobodzenia Leningradu.
Sytuacja Sebastopola staje się katastrofalną. Rozeszły się tam pogłoski, iż wojsku dawane są konserwy z ludzkiego mięsa.
W Libji Rommel w dalszym ciągu bije Anglików; zdobyto już 1000 tanków brytyjskich.

PRAGA po czesku,
9 I, g.9.00 - Prasa podkreśla doniosłość ustawy w myśl której osoby, bogacące się przy zbiórce na rzecz żołnierzy niemieckich, lub kierujące zebrane przedmioty w sposób niewłaściwy, podlegają karze śmierci.
10 I, g.9.00 - Moravske Noviny podkreślają, że o szacunku jakim naród otacza Hachę, świadczą wyniki zbiórki odzieży dla armji niemieckiej; w sprawie tej zbiórki dr. Hacha ogłosił znaną odezwę.

HILVERSUM po holendersku, 9 I, g.18.00
Farmerzy holenderscy odgrywają doniosłą rolę w ponownym organizowaniu rolnictwa na Ukrainie. Wielu z nich osiadło już na wschodzie i nadchodzą od nich listy, pozwalające na wielkie nadzieje.

OSLO po norwesku, 9 I, g.18.00
W Amiens rozpoczął się proces francuskiego porucznika Caron i b. oficera rezerwy Molet, oskarżonych o zamordowanie 20 V, 1941 dwudziestu jeden cywilów w tem 4 Niemców, 5 Włochów, 2 Węgrów, 7 Belgów, 2 Holendrów i jednego Kanadyjczyka. Obaj oskarżeni zrzucają winę na osobnika, który od tego czasu zmarł.

BREMEN po duńsku, 10 I, g.17.00
W Niemczech rozpoczęto produkcję nowego typu motoru lotniczego wyróżniającego się zużywaniem bardzo małej ilości paliwa.

BRATYSŁAWA po niemiecku, 10, I g.17.45
Ogłoszony został dekret w myśl którego Żydzi obowiązani są do wydania wszelkich posiadanych futer i wyrobów futrzanych.

LAHTI po angielsku, 10 I, g.17.45
. Uusi Suomi podkreśla, że Finlandja może osiągnąć pokój, lecz tylko na drodze ostatecznego zwycięstwa.

LAHTI po rosyjsku, 9 I, g.17.20
Nota Mołotowa ma na celu tylko podniesienie nastrjów w społeczeństwie sowieckim. Przemówienia syna Mołotowa, syna Stalina i komisarza Kiełbińskieg /?/ , cztery miljony jeńców sowieckich, wziętych przez Niemców i fakt istnienia ochotniczego korpusu rosyjsko-ukraińskiego, złożonego z b. żołnierzy armji czerwonej, świadczą najlepiej o rzeczywistych nastrojach ludności Sowietów.

"TELERADIO" po rosyjsku, 9 I, g.20.15
Na apel Hitlera naród niemiecki ofiarował na potrzeby frontu ponad 32 miljony kompletów ciepłych rzeczy.

RZYM po włosku, 10, I, g.12.00
Na wiosnę dywizje europejskie wznowią swój marsz, odrzucając wroga na stepy Syberji.

RZYM po rosyjsku, 10 I g.15.15 i 16.00
Stany nie mogą wykonać planu Roosevelta, gdyż otrzymywały 90% kauczuku i ołowiu z niedostępnych obecnie Indyj Holenderskich i Malajów.

Opuszczenie Singapore przez znaczną część floty angielskiej potwierdza, iż baza ta zagrożona jest przez Japończykową .
Manchester Guardian przekracza wszelkie granice bezczelności, twierdząc, jakoby wpływy sowieckie na Europy mogły być dodatnie.
Pogadanka o Raskolnikowie.

RZYM po ukraińsku, 9 I, g.18.15
Nie bacząc na straty w ludziach bolszewicy starają się wysadzać na Krymie desanty, by w ten sposób osłabić nacisk niemiecki na Sebastopol.

MOSKWA po polsku, 10 I, g.20.15
Hitlerowcy mówili, że Moskwa padnie lada chwila, a teraz tłumaczą swój odwrót względami strategicznymi. Nam i taki odwrót wystarczy.
Prasa amerykańska poświęca wiele miejsca nocie Mołotowa.

MOSKWA po rosyjsku
9 I, g.6.00 - Prawda:- Front wewnętrzny całkowicie oddany jest żołnierzowi rosyjskiemu.
9 I, g.9.00 - Artykuł Jakowlewa. Niemcy zapłacą za wszystkie swe okrucieństwa.
9 I, g.19.00 - 200 tys. absolwentów szkół zawodowych rozpoczyna obecnie pracęw przemyśle, zaś w drugiej połowie stycznia przybędzie dalszych 200 tys.
9 I, g.20.30 - Jakkolwiek wróg został odepchnięty daleko od Rostowa, mieszkańcy miasta poświęcają wiele czasu skonsolidowaniu jego obrony.
10. I, g.6.00 - Prawda:- Wiosenne roboty rolne należy wykonać w sposób wzorowy.
10. I, g. 9.00 - Nie będzie litości dla wroga. /pogadanka./
10 I, g.13.00 - Komsomolcy i młodzi robotnicy zakładów im. Stalina wzywają do zwiększenia produkcji dla uczczenia 24 rocznicy armji czerwonej.
10 I, g.18.10 - Reportaż Onuczynej z fabryki płaszczy dla wojska : porządek w fabryce utrzymywany jest przez Komsomołki, które innym dają przykład poświęcenia w pracy.
10 I, g.18.20 - 5 wierszy poświęconych komisarzom politycznym /we wstępie podkreślono, że komisarze są w niezliczonych wypadkach natchnieniem żołnierzy/.

"RADIOSTACJA IM. T. KOSCIUSZKI" po polsku, 10 I, g.18.55
Quislingowie duńscy wydali swój naród , łudząc się, że ochronią go od cierpień wojny. Wkrótce wywieziono do Niemiec połowę bydła, i kraj cierpi głód. Robotników duńskich wywozi się do Niemiec do okręgów.

bombardowanych przez Anglików i wielu robotników zginęło. Hitler ogłosił w Danji pobór "ochotników". Danja budzi się, co znalazło wyraz w przystąpieniu jej przedstawiciela do paktu waszyngtońskiego.

Naród francuski powstaje do walki/przykłady zamachów na Niemców/. - Okrucieństwa niemieckie w Rosji.

ROZGŁOŚNIE AMERYKAŃSKIE

Depesze

Według wiarygodnych źródeł główna kwatera Hitlera znajduje się w Ortelsburgu /?/ miasteczku o 13 tys. mieszkańców, położonym o półtora km. od granicy polskiej w kierunku Warszawy. Hitlerowi stale towarzyszą gen. Jodl, dr. Dietrich i Himmler. Jodl ma trudne zadanie składania sztabu do akceptowania planów, obmyślonych przez gen. Hitlera. Dietrich składa Hitlerowi sprawozdania z prasy całego świata. Hitler codziennie rozmawia przez telefon z Frau Winifred Wagner w Beyrucie, opisując działania wojenne, podczas, gdy przez drugi telefon podobne szczegóły podaje Himmler swej żonie w Berlinie; robi to przytym tak dokładnie, że szef sztabu powiedział, że nie mógłby tego lepiej robić, gdyby chciał informować wroga.- Donoszą z Bukaresztu, że wielu żołnierzy rumuńskich, którzy wrócili z frontu, nie wydało broni.

Korespondenci

M. Agronsky, Singapore. Wojska brytyjskie zajęły obecnie lepsze niż kiedykolwiek pozycje na froncie malajskim. Wobec jednak przewagi wroga, wyrażającej się stosunkiem 2:1 w dziedzinie wojska, zaś 4:1 w dziedzinie lotnictwa, wątpliwem jest by Brytyjczycy zdołali utrzymać się na tej linji. W Singapore panuje pełne zrozumienie, iż braki na Dalekim Wschodzie, spowodowane były potrzebami WBrytanji gdzieindziej. Wyrażany jest jedynie żal, iż bez uzasadnienia zapewniano ludność o ciągłym ogromnym wzmacnianiu obrony.- D.Williams, New York. Niemcy grożeniem inwazji Anglji zdołali utrzymać tam większość sił brytyjskich, w ten sposób osłabiając pozycję WBrytanji na Dalekim Wschodzie. Japonja, naśladując tę taktykę, postanowiła grozić inwazją kontynentu Stanów. Jest to jednak prawie niemożliwe, gdyż wymagałoby uprzednio zdobycia Hawai, do czego trzebaby zniszczyć flotę Stanów. V. Hurd, Boston. Znany ze swej ścisłości korespondent CSM w Turcji Patmore, stwierdza na podstawie informacyj z kół dyplomatycznych i od osób przybyłych z Niemiec, że Niemcy musieli wycofać ze składu armji regularnej 50 dywizyj nie mogąc uzupełnić ich stanu. W Berlinie wszystkie niemal kobiety są w żałobie; brak jest węgla, zaś ubrań nie można dostać. Jednak sądzić należy, że Niemcy będą dalej walczyć, gdyż po pierwsze nie zdają sobie sprawy, jak złą jest ich sytuacja wojenna, a ponadto obawiają się następstw otaczającej ich w całej Europie nienawiści i sądzą, że to co spotkało Żydów byłoby niczem w porównaniu z ich losem w razie klęski Hitlera. W armji niemieckiej dyscyplina poważnie upada. W jednym ze szpitali w Bułgarji oficer niemiecki głośno potępiał Hitlera, a za nim cała sala. Agenci Gestapo rozstrzelali go wraz z dwoma żołnierzami. Według doniesień z Bukaresztu szczególnie niesforne są oddziały czarnych koszul Hitlera, w których żołnierze grożą oficerom donosami o ile nie będą stosować się do ich życzeń. Niemcy odwołali z Turcji wszystkich niemal eksKpertów, co uznać trzeba za dowód, iż nie mogą wywierać obecnie presji na Turcję.